

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de
Coloniæ Agrippinæ**

11. De adulterio & stupro.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

iro, & sentiret etiã delectationem, non peccaret. Sed hoc non habet locum ex parte agentis. Nam agens absq; consensu non agit. In consensu autẽ est mortale: nec excusatur propter mortis periculum vel metum: nam quamuis passurus esset mille mortes, & liberaturus esset mille vitas aliorum, numquam licet ex consensu fornicari. Ad hoc peccatum reducitur concubinatus solui cum soluta; non enim est aliud concubinatus, quam fornicatio continuata cum soluta, determinata, ita vt sit velut cohabitatio quãdam, ac si matrimonio coniuncta esset. Est autem hoc graue peccatum & periculosum, quia homo non solum peccat, sed manet in statu peccati, & in continuo proposito (saltem virtuali) peccãdi. Vnde, tales nullo modo sunt absoluendi, quin primum eiciant concubinas, quamuis in mortis articulo sint, nisi vrgeat mors, vt tempus desit, tũc sufficeret propositum. Extra talem articulum primò sunt eiciendæ: quòd si domi non habet, aliqua est experientia sumenda de illius continentia ante absolutionem, præsertim si sæpè proposuit se contetutum, & non continuit, nec tam perfecta contritio in eo apparet. Contra concubinarios Concil. Trid. 24. sess. c. 8. determinat, vt ab Episcopo concubinarij ter admonentur, & nisi respuerint, excommunicentur, & si in excommunicatione per annum perseuerauerint, castigentur & puniantur ab Episcopo: Concubina autem ter admonentur, & nisi respuerint, eiciantur à ciuitate, & si videtur Episcopo, extra dioccesim, inuocato ad hoc brachio sæculari, si opus fuerit.

De adulterio, & stupro.

CAPVT XL.

Stuprum, est virginis fœminæ defloratio: cum vir primò defloratur: non dicitur stuprũ, sed tantum cum fœmina. Est autẽ grauius peccatũ simplici fornicatione, quia habet totam malitiam fornicationis, & aliquid amplius, pũcturam ablationem signaculi virginalis, & constituit fœminam in periculo grandi deinceps peccandi. Obligat autem stuprum aliquando ad restitutionem: cum enim quis virginem cepit violentia, vel importunis precibus, tenetur illam ducere aut dotare, cap. si seduxerit, extr. de adul. & cap. peruenit, extr. de adul. Si autem peruenit alteri nubere ita honoratè, ac si esset virgo: Si autem falsis persuasionibus ipsam decepit, ad idem tenetur. Si

rursus

rursus promisit illam ducere, aut cum iuramento, aut sine illo, quamuis interius non intenderit illam ducere, tenetur tamen sub mortali ducere, si pater illius voluerit, aut ipsa duxerit, noluerit, tenetur dotare. Quod si esset inaequalis sortis, quia est inferioris conditionis, sufficeret dotare, de 2. par. tit. 2. cap. 1. §. 1. Idem; fiet, cum, qui promisit, etiam conjugatus, aut habebat ordinem sacerdotum. Immo vult Nauarra c. 16. nu. 18. quod, quamuis vere promiserit, & possit ducere, tamen timeretur aliquod graue scandalum, sufficeret dotare. Quando vero virgo non decepta, nec coacta est, sed sponte consensit & accepit, tunc non est obligatio ad restituendum ex iustitia, esset tamen ex charitate, cum persona nimis est indigens, & foemina pauper, vt timeat periculum perditionis filii. Hae dicta sint de stupro.

Adulterium autem tripliciter fit. Est enim illicitus cum coniugato concubitus. Primus est coniugatus cum soluta. Secundus coniugatus cum soluto. Tertius, coniugatus cum coniugato, & conuerso. Est autem peccatum morale grauius stupro, quia noua malitia inuenitur in eo, maius damnum filiorum legitimum, & fidelitatis matrimonialis peruersio. Aliquos autem cum stupro coniungitur, vt cum coniugatus remittitur cum virgine.

Erga adulterium aliquot sunt aduertenda.

Primum est, esse grauem quandam difficultatem apud Theologos. 4. sen. d. 13. & Canonistas, de poenitentia & reuelatione adultera habens filium adulteri, & legitimum, tenetur reuelare factum, ne hereditas obtineat illi, & damnum legitimum patiantur. In qua difficultate aliqua sunt, in quibus conueniunt.

Primum est, si adultera habet aliqua bona propria, & ea quae possit quibus velit applicare, & his potest satisfacere ad damnum, non tenetur reuelare, sed debet satisfacere ad legitimis, applicando illis tanta bona, in quantum damnum datur per filium spurium.

Secundo, si nulla habet talia bona, aut habet, sed insufficientia, si non sperat probabiliter se quicquam profuturam, quia non crederetur a filio spurio, nec praesentia marito (quia isti, vt dicemus post, non tenentur ei credere, quia non tenetur reuelare, sed relinquere, & in talibus casibus est absolueda.

Tertio, si sperat se profuturam, quia creditur, vel quia illa

abie indicia, ut illi credere teneantur, si nullum est vitæ, aut
 publicæ infamiæ periculum, tenetur id manifestare, ne legiti-
 mi filij, aut hæredes: si filij non sunt, damnificentur: & in his
 casibus omnes concordant. At difficultas est, cum sperat se pro-
 futuram, sed timet pro infamia aut morte. Et quidem cum ti-
 metur infamia publica, communis est sententia, non teneri
 reuelari. Ita habet Scot. 4. dist. 15. q. 2. & Anton. 2. p. tit. 1. cap. 8.
 §. 1. & Medi. q. 3. de resti. cap. 4. & Caiet. verb. adulterium, & mul-
 ti alij. At Soto lib. 4. q. 3. ar. 2. id limitat cum Adr. q. 1. de resti. &
 Maior. 4. dist. 15. qu. 17. licet Adr. & Maior. simpliciter dicant,
 cum periculo infamiæ debere reuelare: cum enim redditus
 sunt multum pingues, ut superent famam, aut æquent, adul-
 tera tenetur reuelare, etiam cum infamia: aliquando enim po-
 test esse adultera infimæ conditionis, aut mediocris, & reddi-
 tus pinguisissimi: quod si tenues essent, & fama esset maior, non
 tenetur. Dubium maius est de periculo vitæ, Innocen. Ho-
 stien Panorm. cap. allegato officij, non teneri cum periculo vi-
 tæ afferunt, cum Theologis, Gabr. dist. 15. q. 2. ar. 2. Sylu. verb.
 adulterium §. 2. Angel. verb. adulterium §. 4. & prædictis di-
 centibus non teneri cum infamia. Et ego ita credo, quia illud
 caput absolute loquitur de timore, cum quo non tenetur; &
 ita tenet Nauar. cap. 19. num. 89. & ita videtur in illo cap. defi-
 niti ab Innoc. Papa. At Soto cum Adrian. loco citato limitat,
 si redditus sunt supra modum pingues, ut regnum, impe-
 rium, ducatus magnus: tunc enim debet subire tale periculum,
 maxime si bonum reipubl. maius illinc proueniat. In casibus
 vero ordinarijs, cum periculo famæ vel vitæ non tenetur a-
 adultera reuelare. Aduertendum tamen est, adulterum teneri
 eandem restitutionem, ad quam tenetur adultera, meliori mo-
 do, quo potest, faciendam; non tamē tenetur reuelare. Hoc au-
 tem intellige, cum suum esse scit probabiliter: hoc enim com-
 munis sententia docet, quamuis Soto dubitet de hac restitu-
 tione, sed absq; ratione. Cum verò non cognoscit probabili-
 ter, quia mulier leuis est, & cum alio rem habet, vide Sylu. ver-
 adulterium esse suum, & non tenetur restituere.
 Aduertendum tertio, filium adulterij, secundum sententiã
 communem, non teneri credere matri dicenti, cum esse ex a-
 adulterio. Panorm. cap. per tuas, de probat. vult, non teneri crede-
 re, nisi verq; parens dicat; nisi testimonia aut indicia suffi-
 cientia adducat. Si tamen fidem adhibeat matri, tenetur re-
 restituere hæreditatem, quamuis non teneatur ea reddere quæ

bona fide consumpsit. Similiter nec maritus tenetur occidere adulteram. Hæc, quæ diximus de adultera, adultero & filio spurrio, dicenda sunt de filio suppositicio, quæ femina supponit, & finxit esse suum, ne hæreditas ad alios transiret; & de hoc loquitur illud cap. officij allegatum: quæ diximus enim de illo adulterij, dicenda sunt de isto: verus enim pater & femina supponens, tenentur restituere; vel reuelare tenetur femina se, vt diximus de adultera.

Aduertendum quartò, licitum esse ad occultandam infamiam, vel vitæ periculum, in adulterio filios exponere in hospitali, dum modo tamen pater & mater reseruant omnes expensas hospitali, si habeant vnde possint reddere. Si vero pauperes sunt, non tenentur, quia talia loca pro pauperibus instituta sunt: debent tamen curam animæ pueri multum habere. Nunquam tamen licet propter vitandam mortem propriam & aliorum etiam occidere puerum, sed est graue mortale & militer abortum facere.

Aduertendum tandem est, quòd inter alias poenas adulterorum, hæc vna est, vt adulter perdat ius petendi debitum, si maritus adulterauit cum aliqua, potest quidem vxori reddere, sed non habet ius petendi, adeo vt possit vxor ab ipso petere negare debitum, quod ante adulterium non poterat sine mortali. Similiter vir potest negare vxori adultera, & hæc licet possit petere, tamen non ex iure seu iustitia obligante vxor ad reddendum. De hoc tamen dicendum est inferius, in materia de matrimonio.

De incestu, raptu, & sacrilegio.

CAPVT XII.

Quarta species est incestus. Est autem copula cum consanguinea aut affine intra quartum gradum, & peccatum est n. mortale grauius præcedentibus. Quòd autem maior est coniunctio, eò maius est peccatum. Vnde incestus cum consanguinea maius est peccatum quam cum affine, & iura consanguineas cum coniunctiori, sicut etiam inter affines. Incestus non solum est peccatum, sed vnum ex impedimentis impedientibus matrimonium contrahendum, adeo vt peccet mortaliter, qui contrahit sine dispensatione, non tamen dicitur contractum. Sed tenet communis opinio hoc impedi-